

Fukushimako hondamendiaren lehen urteurrena

Mundua giza-kate, kanpaldi, bilkura eta meeting antinuklearrez beteko da martxoaren 11n, Japoniako Fukushima egun horretan hasitako triskantza nuklearra oraindik pozoï-dariola dagoela oroitarazteko. Nahi balu ere ezingo genuke ahaztu, 25 urte lehenago Txernobylen gertatua ezin dugun moduan: bizi-bizirik darraite tamalez.

GEORGES BAUMGARTNER BIDALI DU Suitzako TSR *Tele Suisse Romande* kate publikoak Fukushima inguruetara, han gauzak urte beteren buruan nola diren ikuskatzera. Fukushima departamenduko gobernadore izandako Eisaku Satorekin bisitatu ditu zentral nuklearraren inguruak, itzulitakoan *C'est la zone!* erreportajea egiteko. 11 minutuko erreportajeak frantsesez eskaintzen duena hemen euskaraz kasik hitzez hitz emanen dugu, bideoa —ARGIA-ren webgunetik erraz eskuratzen da— ikusi nahi duenaren lagungarri.

Eisaku Satok babesgarriak jantzi ditu Fukushima inguruetan sartze-ko, autoaren ondoan. Prefektura hartan gobernadore izana da 18 urtez. Garai hartan salatu zuen TEPCO konpainiak informazio faltsuak ematen zituela zentral nuklearrereko istripuez. Orain kazetariarekin ikusi nahi ditu zona debekatuko eremuak, Europarako bidea hasi aurretik.

Zentralaren inguruko hesietara iritsi da ekipoa. Lau erreaktoreetatik bi urtu egin ziren eta menturaz barruan zeukaten erregaiak zulaturik dauzkate ontziak. Badirudi okerrera saihestu dutela orain arte. Gobernuak deklaratu du erreaktoreak hotzean geratuta daudela, 100 °C azpitik. [Otsailean 2. erreaktorean tenperatura askoz gehiago igo

da, aditu batzuek diote fisio katea ez dela gelditu].

Yukiteru Naka doa kazetariakin, zentralaren eraikuntzan arduradun izandako ingeniaria. Babes-jantzirik gabe, harrigarria. Hamar minutu daramatzate hesi ondoan eta erradiazio mailaren mugara iritsi dira, alde egin beharra dago. Tartean TEPCO-ko guarden kontrola pasa beharko dute, legez etorriak izan arren.

TEPCOk informazioa ezkutatzeko duela diote askok, inork ez daki zentrolean zer gertatzen den. Enpresaren eta gobernuaren arteko konplizitatea, Eisaku Satok aspaldi salatu zuena, ez da aldatu Fukushima istripuaz geroztik.

Zentralaren ataritik pasa dira, ezin da sartu. Erreaktoreak kontrolatu nahian ari diren langileak lehen Japoniako futbol taldeak entrenamenduetarako zerabilen eraikinean dauzka TEPCOk, zelaiak parking. Egunero 3.000 langile ari dira barruan, baina erreaktoreetaraino hurbildu gabe, erradiazioa handiegia da oraino.

18.000 langile txandakatu dira istripua kontrolatzeko ahaleginean. TEPCOk diluitu egin nahi luke horiek hartu erradioaktibitatea. Tokioko Toranomono ospitaleko Suichi Taniguchi doktoreak salatu du langileen osasuna ez dela zehaztasunez kontrolatzen. Langileen zerrendarik ez da. Erradioaktibitatea neurtzen

The Science of Conundrums blogetik hartutako argazkian, polizia japoniarraren kontrola Minamisoma hiri inguruetan, gune debekaturako sarbidea galarazten. Poliziak bideak eta ahoak itxita, Fukushima istripuaren ondoren agintariak, industriak eta hedabide nagusiek elkarlanean lortu dutenaren metafora bailitza. Abenduan adierazi zuen Tokyoko gobernuak Fukushima Daiichiko erreaktoreak hotzean egonkortzea lortu zutela, eta komunikabide guztiok egin zioten oihartzun. Alabaina, otsail honetan matxuratutako erreaktoreetatik bigarrena tenperatura kezkarrietaraino berotu dela zabaldu dute Fukushima jarraipena egiten dioten blog eta webgune ondo informatuek, usinak lurrana jaurtitzen dutela ere erakutsi dute zenbait bideok. Agintariak adierazi dute 40 urte beharko direla zentrala osoki desegiteko: otsailekoa bezalako susto gehiago izango dira.

hasi zitzaizkien maiatz-ekainean, hamabostean behin aztertu beharko lituzkete, baina ez dute egiten.

Yukiteru Nakak kazetariak daramatza lurrikara eta tsunamia baino urte bete lehenago Fukushima inguruan eraiki zuen txaletera, Fukushima Daiiniko zentralaren ondoan. Tsunamiak ez zuen hainbeste kalte. Nakak karrera osoa General Electricen egin du eta Fukushima-koaren eraikuntza gidatu. Etxean ordularia lurrikararen orduan dago geratuta: 14:46.

Nakaren bilobak asko dibertitzen ziren txaletean. Ezingo dira itzuli. Baina ez dauka kexatzerik, dena galdu duten milaka jendeen aldean. Uste du istripu nuklearra saihestu ahal izan zela, langileak emergentzia hartarako prestatuak izan balira.

Herri kutsadura itzuli ala ez?

Kotsuya Endo Tomioka herriko alkatea da. Koriyama hirian aurkitu dute, lekualdatu dituzten erkideekin. Herrira itzultzea da beretzako lehentasuna, TEPCOren kalte ordainak eskuratuta. Kazetariak Tomiokara doaz gero. Zonalde debekatuan dago. Langileak ari dira lurzoruari eta lurpeko urei kutsadura kentzen. Zertarako saiatu, ordea, oraindik erreaktoreak atmosferara partikula erradioaktiboak isurtzen



ari badira? Kamerari urrutiratzeko, erradiazioak handiegia dira.

Naka ingeniariarentzako, zona kutsatua garbitzea garestiegia izanen da. Itsasoari kutsadura kentzea, ezinezkoa. Hobe zona hau bihurtzea hondakin nuklearrak metatzeko gune, parke nazional edo memorial edo erradiazioek ingurumenean dituzten kalteen ikergune.

Tomioakako kaleak famatuak dira gereziendoengatik. Alkateak gonbidatu ditu herritarrak loraldian itzultzera, itxaropenari eusteko. Ryo Sugimoto udal langilea daramate gidari. Haur txiki bat dauka. Nekez itzuliko dira kutsadura apalduta ere. Aldiz, zaharrek itzuli nahi dute, jaiotako lekuan hiltzeko. Trenik ez Tomioakako gelto-

kian. Arimarik ez TEPCOk indar nuklearra promozionatzeko eraiki parke tematikoan; Edison eta Curie senar-emazteen etxeen errepelik dauzka.

Eisaku Satok ikasgaia azpimarratu die kazetariei. Nuklerrak dira herrialde baten heldutasun demokratikoaren neurgarri. Polizia-estatu bihurturik, zentraletan pasatzen dena ez dizute sekula ikusten utziko.

Kawauchi herria bitan zatitua da, erdia gune debekatuan, beste erdia libre. Yuko Endo alkateak itzultzeko konbentzitu nahi ditu herritarrak, aterpeturik dauzkaten Koriyaman baino erradiazio gutxiago dagoela, ez dutela utzi behar herria hiltzen Txernobyl inguruko askoren jazo bezala.

300 bat baizik ez dira itzuli. Shi-geru lidek jatetxea ireki du berriro Kawauchin. Itzuli egin behar dela dio, gobernuak ez dituela TEPCO-ren biktimak betiko lagunduko, bakarrik moldatu beharko dutela.

Koriyama, zentral nuklearretik 60 kilometrorra, 300.000 biztanle. Hemen babestu dira zonalde debekatutik kanporatutako herritar asko. Baina gaur Koriyaman erradioaktibitatea handiagoa da gune debekatuan baino. Hemen bizi da Eisaku Sato, Fukushima prefektu ohia.

Nuklearrak gainbegiratzeko erakundea METI Industria Ministerioaren menpe dago. METIk abian jarri nahi ditu geldituta dauden zentralak, eta industriarekiko konplizitate sekula baino handiagoa da. Sinestekoa da Satoren hitza. METIko funtzionario izana. Gobernadore zela ikusi du informazioak nola ezkutatu zituzten. Ez du sinesten Japoniako Segurtasun Nuklearreko erakundeak nuklearrak ondo gainbegiratu ditzakeenik.

Agintari politikoen eta enpresen arteko lagunkeriaren eragina boro-biltzeko, Japoniako komunikabide nagusiek ez dute auzitan jartzen energia nuklearra. Erreportajearen azken irudiak: 2011-2012ko neguan Sato kamera hartuta dabil zonalde debekatuan, hor den mendetako kultura desagertu ez dadin ahaleginean.

Georges Baumgartnerrena bezalako bideoak eta informazioak eskueran daude sarean, nahiz eta hedabide nagusietara ez diren iristen. Begiratu egin behar. Internet hor egonik, Fukushimaz ez dakienik bada, nahi duelako da. ■



ZINKUNEGI OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu,
produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com · www.zinkunegioptika.com

